

Lakiosasto

15.12.1997

Työeläkelaitoksille

VALTION JA EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON LYHYET PALVELUSSUHTEET KATTAVASTI ELÄKETURVAN PIIRIIN

Hallituksen esitys Eduskunnalle valtion lyhyiden palvelussuhteiden eläketurvaa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 219/1997 vp).

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain muuttamisesta (HE 229/1997 vp).

ESITYSTEN PÄÄKOHDAT

Valtion lyhyiden palvelussuhteiden eläketurvaa koskevaan hallituksen esitykseen sisältyy VEL:n muutos ja uusi laki, laki kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä.

Evankelis-luterilaiseen kirkkoon lyhytaikaisissa palvelussuhteissa olevien henkilöiden eläketurvaa koskevat säännökset ehdotetaan otettaviksi suoraan kirkon omaan eläkelakiin.

1**VALTION PALVELUKSESSA OLEVIEN HENKILÖIDEN ELÄKETURVA****1.1****VEL**

VEL:a esitetään muutettavaksi niin, että rinnakkaisten palvelussuhteiden erillisestä eläkeoikeudesta luovutaan. Kaikkia samanaikaisia tehtäviä valtion palveluksessa pidetään yhtenä kokonaisuutena, jos ainakin yksi niistä kestää vähintään kuukauden.

Eläkkeeseen oikeuttavia aikoja laskettaessa VEL:ssa noudatettaisiin pyöritystekniikkaa. Täysien kuukausien yli menevät päivät 1 -14 pyöristetään entiseen tapaan alaspäin (jolloin ne eivät ole eläkeaikaa) ja päivät 15 - 29 pyöristetään ylöspäin, jolloin niistä tulisi yksi kuukausi eläkeaikaa. Laskentatapa on siten erilainen kuin yksityiselle sektorille esitetty päivätekniikkamenettely.

Toisin kuin TaEL:ssa ei VEL:ssa eläkkeen karttumisella ole ansiorajaa.

Lakiosasto

15.12.1997

1.2

Laki kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä

Jollei henkilöllä ole vähintään kuukauden kestäväää palvelussuhdetta, johon muut rinnakkaiset palvelussuhteet voitaisiin liittää, valtion lyhyiden työsuhteiden eläketurva järjestetään lyhyitä palvelussuhteita säätelevän lain mukaisesti.

Uudessa laissa tarkoitetusta palveluksesta käytetään nimeä lyhytpalvelus ja siinä olevaa henkilöä kutsutaan työntekijäksi.

Uuden lain mukaan vakuutetaan sekä alle kuukauden jatkuvat työsuhteet että ne vähintään kuukauden jatkuneet työsuhteet, joissa kuukausiansio jää alle 1 156,69 markan (vuoden 1998 ind. 1825) vähimmäisansiorajan.

Lyhyitä palvelussuhteita koskevan lain mukainen eläke lasketaan päivätekniikan mukaan. Eläke karttuu peruseläketurvan mukaisesti.

1.3

Toimeksianto- ja konsulttisopimukset

Esityksen mukaan toimeksianto- tai konsulttisopimuksen tai vastaavan järjestelyn perusteella tehtävä työ kuuluu VEL:n tai VEL-lyhytpalvelulain piiriin, jollei työn suorittaja toimi yrittäjänä. Tästä on nimenomainen maininta molemmissa laeissa. Siten esimerkiksi konsulttia, jolla ei ole TEL-vakuutusta, pidetään tehtävän pituuden perusteella joko VEL-lyhytpalvelulain tai VEL:n piirissä olevana, jollei toimintaa harjoiteta osakeyhtiön tai muun yhteisön nimissä.

Yksityisellä puolella yksittäiset henkilökohtaiset luento- ja esitelmäpalkkiot katsotaan yleensä yrittäjätuloksi eikä niistä makseta TaEL-maksuja.

2

EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON PALVELUKSESSA OLEVAT HENKILÖT

Nykyisin evankelis-luterilaisen kirkon palveluksessa olevien henkilöiden eläketurva määräytyy soveltuvin osin VEL:n mukaisesti.

Vuoden 1998 alusta lukien alle kuukauden jatkuvien ja TEL-rajamäärän suuruisen ansiorajan alle jäävien palvelussuhteiden eläketurva määräytyy suoraan KiEL:in säännösten mukaan. Näihin työsuhteisiin ei siten sovelleta VEL:a eikä VEL-lyhytpalvelulakia.

Lakiosasto

15.12.1997

KiEL:ä muutetaan myös niin, että eläke lasketaan päivätekniikan mukaisesti sekä niissä palvelussuhteissa, joihin muuten sovelletaan VEL:a että niissä lyhyissä palvelussuhteissa, joiden eläketurva määräytyy KiEL:n mukaan. Tässä kohdin KiEL eroaa VEL:sta, johon päivätekniikkaa ei esitetä.

KiEL:n mukaan eläke määrätään jatkossakin erikseen samanaikaisista kirkon palvelussuhteista. Laskemiseen ei siis tehdä VEL:iin esitettyä muutosta, jonka mukaan samanaikaisia valtion palveluja pidetään yhtenä kokonaisuutena, jos joku palveluksista kestää vähintään kuukauden.

3

HALLITUKSEN ESITYKSET

Suomenkieliset hallituksen esitykset ovat liitteenä. Ruotsinkielisiä esityksiä voi tilata Oy Edita Ab:stä, puhelin (09) 5660 566.

ELÄKETURVAKESKUS

Helena Tapio

Tapio Karsikas

Hallituksen esitys Eduskunnalle valtion lyhyiden palvelussuhteiden eläketurvaa koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että valtion eläkejärjestelmässä karttuisi eläkettä myös alle kuukauden pituisista palvelussuhteista. Näin meneteltäisiin myös yli kuukauden jatkuvissa, mutta alle vähimmäisansiorajan, 1 135,14 markkaa kuukaudessa, olevissa palvelussuhteissa. Muutokset vastaavat pääosin yksityisen alan työeläkejärjestelmään ehdotettuja muutoksia. Lisäksi ehdotetaan

muutoksia eläkkeen perusteena olevaan palkkaan luettaviin työansioihin, rinnakkaisten palvelussuhteiden erilliseen eläkeoikeuteen ja varhennetun vanhuuseläkkeen varhennusvähennykseen julkisen alan niin sanotuissa laukaisueläkkeissä.

Lainmuutokset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lyhyiden palvelussuhteiden eläketurva

Valtion eläkelaki (280/1966; VEL) edellyttää eläketurvaa tuottavalta työ- tai virkasuhteelta vähimmäiskestoa. Tämä aika oli kesäkuun loppuun 1971 saakka neljä kuukautta ja sen jälkeen yksi kuukausi. Lyhyiden palvelussuhteiden yleistyessä VEL:n kattavuutta on pyritty parantamaan vuosina 1987 ja 1996 tehdyillä niin sanotuilla ketjutussäännöksillä, joilla tiheästi toistuvista erillisistä palvelussuhteista on eläkkeen laskentaa varten muodostettu tiettyjen edellytysten täytyessä yhtenäisiä vähintään kuukauden mittaisia palvelussuhteita.

Vähintään kuukauden jatkuvissa palvelussuhteissa on eläketurvan piiriin kuulumista rajattu vaatimuksella kuukausiansion vähimmäismäärästä. Vuonna 1997 tämä määrä on 1 135,14 markkaa kuukaudessa. Vähintään tämän ansion tuottavat palvelussuhteet ovat eläketurvan piirissä, alittavat eivät. Vähintään kuukauden jatkuneissa palvelussuhteissa eläkkeen karttuma lasketaan täysinä kuukausina.

Edellä selostetut VEL:n säännökset ovat

täysin samansisältöiset kuin työntekijäin eläkelain (395/1961; TEL) mukaisessa yksityisen alan eläkejärjestelmässä.

Käytännön työelämä on viime vuosina kehittynyt siten, että määräaikaiset ja yhä lyhyemmät työsuhteet ovat jatkuvasti yleistyneet. Lyhyitä määräaikaisia työsuhteita ei siten voida nykyisin pitää enää epätyypillisinä tai poikkeuksellisina. Vaikka työeläkejärjestelmää on yritetty sopeuttaa vastaamaan työelämän muutoksia edellä selostetulla ketjutussäännöksellä, ei se kuitenkaan riitä turvaamaan eläketurvaa sellaisille henkilöille, jotka tekevät paljon töitä lyhyissä ja vaihtelevissa työsuhteissa eri työnantajille.

Yksityisellä alalla on ilmennyt myös, että työtä teetetään alle kuukauden pituisissa työsuhteissa, jotta vältytään työeläkevakuutusmaksujen maksamiselta. Joissakin tapauksissa työsuhteet pyritään järjestämään useiden yritysten välillä siten, että työntekijöitä kiertetään lyhytaikaisesti eri yritysten palveluksessa. Tällöin vältytään eläkevakuutusmaksujen maksamiselta ja työntekijät jäävät ilman eläketurvaa.

Edellä mainituista syistä johtuen yksityisen alan työeläkelakien muuttamisesta on eduskunnalle annettu hallituksen esitys (HE

202/1997 vp), jolla muuttuneet työmarkkinaolosuhteet otetaan eri työaloilla paremmin huomioon ja kaikki lyhyetkin työsuhteet saatetaan työeläkevakuutuksen piiriin.

Valtion eläkejärjestelmässä on valtion eläkerahaston perustamisesta 1990 lukien eläkemaksut koottu rahastoon kaikkien, myös alle kuukauden mittaisten palvelussuhteiden työansioista. VEL:n piirissä ei ole sen vuoksi voinut tapahtua työvoiman käyttöä maksuvelvollisuuden välttämiseksi toistuvissa alle kuukauden mittaisissa työsuhteissa.

VEL:n piirissä on eläkemaksujen maksuvelvollisuutta yritetty kiertää muilla tavoin. Eräät työnantajat ovat pyrkineet nimeämään lyhyehköjä työsuhteita konsultti-, toimeksianto- tai yrittäjätoiminnaksi. Eläketapahtuman sattuessa vuosien kuluttua pyritään selittämään suhde työsuhteeksi, jotta edunsaaja saisi tästä eläketurvan. Takautuva maksunperintä ei yleensä voi kohdistua riittävän kauas menneisyyteen eikä lainkaan edunsaajaan.

1.2. Rinnakkaisten palvelussuhteiden eläketurva

VEL:n piiriin kuuluvista erillisistä rinnakkaisista palvelussuhteista on oikeus eläkkeeseen erikseen. Tähän ratkaisuun päädyttiin aikanaan siksi, että eläkepalkalla keinottelua haluttiin välttää. Eläkepalkka uran kaikista VEL-palveluksista määräytyi viimeisen palveluksen enintään neljän viimeisen vuoden perusteella. Mikäli edunsaaja olisi neljän viimeisen vuoden aikana ollut useissa sivutoimissa, olisi hän näillä palkoillaan voinut vaikuttaa koko työuran eläketurvaan.

Koska eläkkeen perusteena olevan palkan laskenta-aika muutettiin vuoden 1996 alusta lukien neljästä vuodesta kymmeneen vuoteen, on mahdollisuus vaikuttaa eläketurvan tasoon rinnakkaisilla palvelussuhteilla olennaisesti vähentynyt. Siksi tarve sivutoimien itsenäisen eläkeoikeuden säilyttämiseen on hävinnyt.

1.3. Varhennusvähennys julkisen alan eläkkeissä

VEL:n piiriin kuuluvalla edunsaajalla on mahdollisuus ottaa vanhuuseläkkeensä varhennettuna. Eläkettä voi varhentaa enintään viidellä vuodella eläkeiästä. VEL:n eläkeikä on yksilöllisesti 63 ja 65 vuoden välillä, jo-

ten aikaisin mahdollinen ajankohta ottaa varhennettu vanhuuseläke on 58 vuotiaana. Mikäli eläkettä varhennetaan, tehdään eläkkeen määrään varhennusvähennys, joka on 0,5 prosenttia jokaiselta varhennetulta kuukaudelta. Täten varhentaminen viidellä vuodella vähentää eläkkeen määrää 30 prosentilla. Varhennusvähennys säilyy eläkkeen määrässä myös eläkeiän täyttämisen jälkeen varsinaisessa vanhuuseläkkeessä. Mikäli edunsaaja on siirtynyt valtion eläkejärjestelmästä muun julkisen alan kuten esimerkiksi kunnan palvelukseen, on hänellä oikeus saada VEL:n mukainen eläkkeensä varhennettuna samasta ajankohdasta kuin hän siirtyy varhennetulle vanhuuseläkkeelle tämän toisen julkisen alan työnantajan palveluksesta.

Jos edunsaaja on kunnan eläkejärjestelmässä niin sanottu vanha edunsaaja, voi hänen eläkeikänsä olla alle 65 vuotta ja varhennusvähennys lasketaan hänen eläkeiästään. Koska edunsaaja ei ole enää valtion eläkejärjestelmän piirissä, on hän valtion eläkejärjestelmässä uusi edunsaaja ja varhennusvähennys lasketaan 65 vuoden iästä. Tämä ei ole kohtuullista, kun otetaan huomioon, että varhennusvähennys säilyy eläkkeen määrässä myös eläkeiän täyttämisen jälkeen varsinaisessa vanhuuseläkkeessä. Kyseinen ongelma ei koske ennen vuotta 1940 syntyneitä, sillä heidän etuuksiin eivät julkisen alan eläkejärjestelmien tämän vuosikymmenen muutokset ole vaikuttaneet. Ongelma on tullut ajankohtaiseksi siksi, että vuonna 1998 täyttävät 1940 syntyneet 58 vuotta, joka on vanhuuseläkkeen varhentamisen alaikäraja.

2. Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että alle kuukauden pituisten palvelussuhteiden eläketurva järjestettäisiin säätämällä laki kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä. Näin meneteltäisiin myös yli kuukauden jatkuvissa, mutta alle kuukausiansioiden vähimmäismäärän olevissa palvelussuhteissa. Lyhyiden palvelusten perusteella muodostuvan eläkkeen karttumisen olisi 1,5 prosenttia vuodessa iästä riippumatta ja eläkeikä olisi 65 vuotta. Koska lyhyet palvelussuhteet tulisivat näin eläketurvan piiriin, ehdotetaan, että ketjutussäännös tarpeettomana kumottaisiin.

Eläketurvan sisältöä ehdotetaan selkeytetäväksi siten, että rinnakkaisten palvelussuhteiden erillisestä eläkeoikeudesta luovuttai-

siin. Kaikkia samanaikaisia tehtäviä valtion eläkejärjestelmän piirissä pidettäisiin jatkossa yhtenä kokonaisuutena, jos ainakin yksi niistä kestää vähintään kuukauden. Tämä kokonaisuus muodostuisi erilaisista päätoimista, rinnakkaisista sivutoimista niiden pituudesta riippumatta ja erilaisista toimikuntien, johtokuntien ja muiden pysyväisluonteisten toimielinten jäsenyyksistä.

Jotta eläkemaksujen maksamisvelvollisuutta ei voitaisi kiertää, ehdotetaan toimeksianto- ja konsulttisopimusten perusteella tehtävän työn kuuluminen VEL:n piiriin tarkennettavaksi. Ainoastaan yrittäjänä tehty työ olisi VEL:n soveltamispiiriin ulkopuolella.

Lisäksi ehdotetaan, että edunsaajalle, joka on ottanut vanhuuseläkkeensä varhennettuna myöhemmästä toisen julkisen alan palveluksesta, lasketaan varhennusvähennys VEL-eläkkeeseen tämän toisen palveluksen eläkeiän mukaan.

3. Esityksen vaikutukset

Valtion eläketurvan piirissä lyhyiden alle kuukauden pituisten palvelussuhteiden vuotuinen palkkasumma on lähes 50 miljoonaa markkaa. Valtion eläkemaksuja tästä peritään valtion eläkerahastoon noin 10 miljoonaa markkaa. Toteuttamalla eläketurva ehdotetulla tavalla maksujen maksaminen on mahdollista pitää VEL:n piiriin kuuluvien yli 1000 palkanmaksajajäsenen kannalta yksinkertaisena. Niiden ei tarvitse tehdä

muutoksia eläkemaksujensa maksamistapaan eikä lyhyissä työsuhteissa valtiooon olevien henkilöiden palkkoja tarvitse erotella työeläkemaksujen maksamista varten muiden työntekijöiden palkoista.

Esitys lisää lyhyiden palvelussuhteiden eläketurvan vuoksi hieman valtion eläkemenoja tulevaisuudessa. Tasapainotila saavutetaan vasta 40 vuoden kuluttua ja silloin voidaan arvioida lisäyksen olevan alle 10 miljoonaa markkaa vuodessa. Ensimmäisen 10 vuoden aikana lisäys on marginaalinen, koska lyhyistä palveluksista ei vielä ole voinut karttua sanottavasti eläketurvaa. Muilla muutoksilla ei ole eläkemenoon sanottavaa vaikutusta. Rinnakkaisten palvelusten erillisen eläkeoikeuden kokoaminen yhdeksi eläkeoikeudeksi selkeyttää valtion eläketurvaa ja se vaikuttaa tulevaisuudessa eläketurvan hallintokustannuksia alentavasti.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtion eläkeneuvottelukunnassa ja valtiovarainministeriössä. Hanketta varten neuvottelukunta asetti jaoston, jossa olivat edustettuina valtiovarainministeriö, valtiokonttori ja valtion henkilöstöä edustavat keskusjärjestöt. Jaosto työskenteli yhteistoiminnassa yksityisen sektorin työeläkejärjestelmän ja kunnallisen eläkejärjestelmän vastaavia muutoksia valmistelleiden eri työryhmien ja niissä mukana olleiden henkilöiden kanssa. Tämä esitys perustuu jaoston ehdotuksiin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä

1 §. *Soveltamisala.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lain soveltamisalasta. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että VEL:n ulkopuolelle palveluksen lyhyiden tai kuukausiansion vähyyden vuoksi jäävät tehtävät tulisivat tämän lain piiriin. Jos työntekijällä on alle kuukauden kestävä palveluksen lisäksi samanaikaisesti jokin muu VEL:n piiriin kuuluva yli kuukauden kestä-

vä palvelus, palveluskokonaisuus olisi pelkästään VEL:n piirissä.

Tässä laissa tarkoitettua palveluksesta ehdotetaan 2 momentissa otettavaksi käyttöön käsite lyhytpalvelus ja siinä olevaa henkilöä kutsutaan työntekijäksi.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että lyhytkestoinen toimeksianto- ja konsulttitoiminta olisi lain piirissä silloin, kun sitä ei harjoiteta yrittäjän ominaisuudessa. Yrittäjien eläkelain (468/1969, jäljempänä YEL) piiriin kuulumisen ratkaistaisiin edelleen YEL:n mukaan ja tämä laki koskisi vain sellaista toimintaa, joka jää YEL:n ulkopuolelle. Lähtökohtaisesti ilman YEL-vakuutusta

toimivaa valtion palkkaamaa konsulttia pidettäisiin tehtävän pituuden perusteella joko tämän lain tai VEL:n piirissä olevana, jos toimintaa ei harjoiteta esimerkiksi osakeyhtiön tai muun yhteisön nimissä. Tällä pyritään siihen, että palveluksen aikana ja palkanmaksun yhteydessä VEL:n tai tämän lain piiriin kuulumisesta tehtävä ratkaisu on sama myös myöhemmin eläketapahtuman hetkellä. Tarkoituksena on estää eläkemaksujen kiertäminen.

2 §. *Eläkeoikeus.* Eläkeoikeus ja eläkkeen saamisen edellytykset ehdotetaan säädettäväksi soveltuvin osin VEL:n mukaisiksi. Eläkeikä olisi yksityisen sektorin järjestelyn tapaan 65 vuotta.

3 §. *Eläkkeen määrä.* Pykälän 1 momentissa eläkkeen määrä ehdotetaan laskettavaksi päivälaskutekniikalla. Jokainen lyhyt palvelupäivä kartuttaisi silloin eläkettä 1/240 %. Kuukautta kohti laskettuna se on TEL:n perusehtojen tasoisesti 1/8 % ja vuotta kohti laskettuna 1,5 prosenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin VEL:n mukaisesti, että eläkkeen määrä olisi 60 vuoden täyttämisen jälkeen 5/24 prosenttia kuukautta kohden eli 2,5 prosenttia vuodessa. Tämä ei kuitenkaan koskisi tapauksia, jolloin työntekijällä on oikeus lukea eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi työkyvyttömyyden tai työttömyyden ja eläkeiän tai tätä alemman eroamisen välinen aika eli niin sanottu tuleva aika. Sama koskee aikaa, jolta edunsaaja on saanut eläkettä.

Tuleva aika ehdotetaan 3 momentissa liitettäväksi lyhytpalvelukseen vain poikkeustapauksissa silloin, kun edunsaajalla ei muiden työeläkelakien mukaisten virka- tai työsuhteiden taikka yrittäjätoiminnan nojalla ole oikeutta täysitehoiseen eläkkeeseen. Tulevan ajan lukeminen lyhyiden suhteiden perusteella saattaisi johtaa hyvin sattumanvaraiseen lopputulokseen, jos lain piirissä on vain vähän toimintaa. Sen vuoksi ehdotetaan edellytykseksi sitä, että työntekijällä on tämän lain mukaisesta toiminnasta viimeisen 360 päivän aikana ennen eläketapahtumaa yhteensä ansioita vähintään kaksitoistakertaisena VEL:n piiriin kuulumisen vähimmäismäärä eli yhteensä vuoden 1997 indeksitasossa 13 621,68 markkaa. Eläkepalkkana pidetään tällöin mainittujen 360 päivän aikana saatuja ansioita jaettuna 12:lla. Ansioista vähennetään kuitenkin siten kuin VEL:n mukaista eläkettä laskettaessakin edunsaajan eläkemaksu.

Pykälän 4 momentissa säädetään yhdenmukaisesti VEL:n kanssa, että jos edunsaajalla on oikeus tulevaan aikaan, on eläkkeen määrä 50 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta 1/10 prosenttia kuukaudelta eli 1,2 prosenttia vuodessa ja 60 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta 1/15 prosenttia kuukaudelta eli 0,8 prosenttia vuodessa.

4 §. *Toimeenpano.* Toimeenpano ehdotetaan pykälässä säädettäväksi soveltuvin osin valtion eläkelain mukaisesti. Toimeenpanoa hoitaisi muun valtion eläketurvan tapaan valtiokonttori.

5 §. *Viittaussäännös.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi siitä, miten valtion lyhyt palvelusten perusteella myönnettävään eläkkeeseen suhtaudutaan muualla työeläkejärjestelmässä. Tarkoitus on, että näitä eläkkeitä pidetään VEL:n mukaisina eläkkeinä muun muassa TEL:n 8 §:n mukaista yhteensovitusta tehtäessä, verolainsäädännössä, ulosotto-lainsäädännössä ja kaikissa muissakin yhteyksissä.

6 §. *Voimaantulo.* Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 1998 alusta.

1.2. Valtion eläkelaki

1 §. Pykälän 2 momentissa on säädetty viroista, toimista ja tilapäisistä ja muista tehtävistä, joiden hoitajat ovat VEL:n piirissä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi toimeksianto- ja konsulttityyppinen tai vastaava toiminta silloin, kun työpanoksen antaa ja rahallisen vastikkeen saa luonnollinen henkilö toimimatta yrittäjänä. Säännös on vastaava kuin lyhytpalvelusta koskevan lakiehdotuksen 1 §:n 2 momentissa ja peruste lain yksityiskohtaisissa perusteluissa mainittu. Tarkoituksena ei ole muuttaa VEL:iin kuuluvan palvelussuhteen määritelmää. Muutoksella ei ole tarkoitus vaikuttaa YEL:n toimialaan eikä YEL:n piiriin kuulumisen ratkaisemiseen.

Pykälän 4 momentissa säädetään kahden palveluksen pitämisestä yhtenä palveluksena, jos ne välittömästi liittyvät toisiinsa. Momentissa on myös säädetty rinnakkaisten palvelusten erillisestä eläkeoikeudesta. Se ehdotetaan nyt poistettavaksi ja samalla palveluksen käsitettä laajennettavaksi siten, että palvelus sisältää kaiken samanaikaisen palveluksen riippumatta siitä, ovatko ne muuten erillisiä virka- tai työsuhteita, konsulttityypistä toimintaa tai toimikuntien ja muiden

elimien jäsenyyksiä. Tässä ehdotuksessa olevan niin sanotun lyhytpalveluslain vuoksi erillinen rinnakkaistehtävien eläkeoikeus saattaisi jättää joitain rinnakkaisosia lyhytpalveluiksi. On myös mahdollista, että VEL:n piirissä olevan palveluksen rinnalla on muita erillisiä alle kuukauden pituisia palveluksia. Näiden kaikkien muodostamaan kokonaisuutta ehdotetaan jatkossa pidettäväksi yhtenä VEL:n tarkoittamana palveluksena. Ehdotettu säännös yhdessä lain 7 d §:ään ehdotettujen muutosten kanssa selkeyttää valtion eläketurvan sisältöä, eikä eläketurvan ulkopuolelle jää vuoden 1997 jälkeen enää juuri mitään palkkatyötä.

2 §. Pykälän 1 momentissa, jota ei ehdoteta muutettavaksi, on luettelo VEL:n ulkopuolelle jäävästä palvelusta. Laki ei koske muun muassa palvelusta ajalta, jolloin edunsaaja saa virka- tai työsuhteen perusteella VEL:n tai muun työeläkelain mukaista vanhuuseläkettä. Palveluksen käsitteen laajentamisen jälkeen, siten kuin ehdotetaan 1 §:n 4 momentissa, vanhuuseläkkeelle jäävän edunsaajan mahdollisesti vielä jatkaessa jotain osia palveluksestaan niistä ei enää karttuisi uutta eläkettä siitäkään huolimatta, vaikka ne olisivat alkaneet jo ennen eläkkeelle jäämistä. Tämä seuraa 8 §:n 1 momenttiin ehdotetuista muutoksista. Kyseessä olevan pykälän 1 momentin luettelossa on edelleen rajattu VEL:n ulkopuolelle palvelus, josta saatava ansio on keskimäärin alle 90 markkaa kuukaudessa eli vuoden 1997 indeksitasossa 1 135,14 markkaa kuukaudessa. Tähän ei ehdoteta muutoksia. Lyhytpalvelusta koskevan eläkelain piirissä olisivat yli kuukauden jatkuvat palvelukset, joissa ansio on alle tämän rajamäärän. Jos ansio yhdessä kaikista mahdollisista rinnakkaisista palveluksen osista ylittää tämän määrän, palvelus kokonaisuudessaan on tarkoitettu olemaan VEL:n piirissä.

Pykälän 3 momentin säännökset tiheästi toistuvien alle kuukauden mittaisten palvelusten ketjuttamisesta yhdeksi palvelukseksi ehdotetaan kumottaviksi TEL-järjestelmän tapaan, koska eläketurva lyhyistä palveluksista järjestettäisiin ehdotuksen mukaan muulla tavoin.

5 §. Pykälässä säädetään eläkeajan hyväksilukemisesta. Sen 2 momentti on kumottu vuoden 1994 alusta. Momenttiin ehdotetaan nyt säännöstä eläkeajan karttumista varten laskettaessa tehtävistä pyörityksistä. Kun eläke aika lasketaan täysinä kuukausina, ovat

kaikki täysien kuukausien ylimenevät vajaat kuukaudet pyörityneet alaspäin. Kun vajaa-kuukausien palvelusta ei ole perustetta pitää lyhytpalveluksiin verrattuna erilaisessa asemassa, niihin ehdotetaan uutta pyörityssäännöstä myös ylöspäin. Jakson pituutta laskettaessa päivät 1—14 pyörityttäisiin nykyiseen tapaan alaspäin ja päivät 15—29 pyörityttäisiin ylöspäin seuraavaan täyteen kalenterikuukauteen. Pyöritys koskisi eläkeajan ja karttumisprosentin laskemista. Pyörityssäännöllä saataisiin aikaan yksinkertaistettuna suunnilleen sama lopputulos kuin päivälaskutekniikalla.

7 d §. Pykälässä on säädetty eläkepalkkaan hyväksiluettavista työansioista. Pääasiallinen sisältö on ollut se, että työansio on määrätty yhteneväksi veron ennakonpidätyksen kanssa. Pykälään ehdotetaan työansion käsitettä laajentavaa säännöstä siitä, että lain 1 §:ssä palvelukseksi säädetty toimikuntatyypinen ja konsulttityypinen palkka tai palkkio kuuluvat jatkossa työansioon.

Pykälän 4 kohdassa on rajattu työansiota siten, ettei siihen kuulu palkka tai palkkio toimikuntien ja komiteoiden työstä eikä muista tehtävistä, joita ei ole pidettävä palvelukseen kuuluvina. Tämä kohta ehdotetaan poistettavaksi, koska palveluksen käsitteen laajentamisen jälkeen tarkoitus on pitää TEL-järjestelmän tapaan yleensä kaikenlaista työnantajaviraston tai laitoksen maksamaa palkkaa työansiona. Pykälän nojalla esimerkiksi jonkin ministeriön tai viraston viranhaltija saisi työansioksi eläkkeen perusteena olevaa palkkaa laskettaessa myös mahdollisen palkkion toiminnastaan viraston johtokunnassa tai muussa toimikunnassa siitä riippumatta, kuuluuko tehtävä nimenomaisesti juuri hänen virkansa virkatehtävään.

8 §. Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksistä on säädetty pykälän 1 momentissa. Muiden edellytysten lisäksi vanhuuseläkkeen edellytyksenä on se, että palvelus on päätynyt. Kun palveluksen käsitettä ehdotetaan laajennettavaksi kattamaan kaiken yli kuukauden kestävän VEL:n piirissä tehtävän työn, on mahdollista, että osaa palveluksesta halutaan jatkaa vielä oltaessa muista jo eläkkeellä. Näitä tapauksia varten momenttia on tarpeen tarkentaa. Palveluksen katsottaisiin tulevaisuudessa päättyneen yleensä silloin, kun samanaikaisista palvelukseen mahdollisesti kuuluvista eri osatehtävistä se päättyy, josta saatava työansio kuukautta kohden on suurin. Koko palvelus mahdollisia sivuteh-

täviä myöten katsottaisiin eläkkeen saamisen kannalta päättyneeksi. Sivutehtäviä olisi mahdollista jatkaa myös eläkkeellejäämisen jälkeen, mutta uutta eläketurvaa ne eivät enää 2 §:n 1 momentin säännökset huomiioon ottaen kartuttaisi.

Pykälän 5 momentissa, jota ei ehdoteta muutettavaksi, on säädetty vanhuuseläkkeen saamisesta jo silloin, kun edunsaaja on momentissa tarkemmin lueteltujen muiden julkisen alan eläkesäännösten perusteella saanut vanhuuseläkkeen ennen 65 vuoden ikää. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti vuoden 1994 alusta kumotun tilalle. Momentissa säädettäisiin, että 5 momentin mukaisissa VEL-eläkkeen laukaisutilanteissa edunsaajan eläkeikänä pidettäisiin hänen eläkeikänsä eläkkeen ensiksi myöntäneen julkisen alan eläkejärjestelmässä. Vastaava muutos on tarkoitus toteuttaa myös kunnallisessa eläkejärjestelmässä vuoden 1998 alusta lukien.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998. Laki kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä koskisi lyhytpalveluksia, jotka alkavat lain voimaantulon jälkeen. Lisäksi laki koskisi palveluksia, jotka ovat alkaneet ennen lain voimaantuloa, mutta niihin ei sovelleta VEL:a siksi, että VEL:n 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetty markkamäärä ei ylity. Mainittuja palveluksia laki koskee sen voimaantulosta lukien. VEL:n muutokset koskisivat lain voimaantulosta lukien sellaisia palveluksia ja tehtäviä, jotka jatkuvat tai alkavat lain voimaantulon jälkeen. Lain 5 §:n 2 momentissa ehdotettu säännös palvelusajan pyöristämisestä koskisi eläkkeitä, joissa eläketapahtuma sattuu lain voimaantulon jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan valtion eläkelaisissa (280/1966) tarkoitettuihin työ- ja virkasuhteisiin, joita valtion eläkelaki ei koske sen vuoksi, että ne ovat kestäneet yksinään alle kuukauden kuulumatta lain 1 §:n 4 momentissa säädetyllä tavalla muuhun palvelukseen. Tätä lakia sovelletaan myös vähintään kuukauden jatkuviin virka- tai työsuhteisiin siltä osin kuin niihin ei valtion eläkelain 2 §:n 1 momentin 4 kohdan perusteella sovelleta sanottua lakia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettusta virka- ja työsuhteesta käytetään jäljempänä nimitystä lyhytpalvelus ja siinä olevaa henkilöä sanotaan työntekijäksi. Lyhytpalveluksena pidetään myös sellaista kirjallisen tai suullisen toimeksianto- tai konsulttisopimuksen tai vastaavan järjestelyn perusteella tehtävää 1 momentin mukaista työtä, jossa työpanoksen antaa ja rahallisen vastikkeen saa luonnollinen henkilö toimimatta yrittäjänä eikä toimintaa harjoiteta yhtiön tai muun yhteisön nimissä.

2 §

Eläkeoikeus

Tämän lain 1 §:ssä tarkoitettussa lyhytpalveluksessa olevalla työntekijällä on oikeus vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osa-aikaeläkkeeseen sekä muuhun etuuteen valtion varoista siten kuin tässä laissa säädetään. Eläkkeen saamisen edellytykset ovat soveltuvin osin valtion eläkelain mukaiset. Hänen kuoltuaan on hänen edunsaajillaan

oikeus perhe-eläkkeeseen valtion varoista soveltuvin osin valtion perhe-eläkelain (774/1968) mukaisesti. Eläkeikä on 65 vuotta.

3 §

Eläkkeen määrä

Eläkkeen määrä ja eläkkeen perusteena oleva palkka lasketaan soveltuvin osin valtion eläkelain mukaisesti jokaisesta lyhytpalveluksesta erikseen. Eläkkeen määrä on 1/8 prosenttia eläkeajaksi luettavaa kuukautta kohti ja se lasketaan kuukauden kolmasikymmenesosilta jokaista lyhytpalveluksen päivää kohti erikseen.

Eläkkeen määrä on kuitenkin 5/24 prosenttia eläkeajaksi luettavaa kuukautta kohti sen vuoden alusta, jona työntekijä täyttää 60 vuotta, ei kuitenkaan siltä osin kuin eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän välinen aika (*tuleva aika*) tai aika, jolta edunsaaja on saanut eläkettä.

Tulevaa aikaa ei liitetä tämän lain mukaan eläkeajaksi luettaviin palveluksiin. Jos edunsaajalla ei kuitenkaan ole oikeutta valtion eläkelain 5 b §:n 2 momentissa tarkoitettuun täysitehoiseen eläkkeeseen minkään työntekijän eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa mainitun säännöksen mukaisen virka- tai työsuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella, tämän lain mukaista eläkettä määrättäessä otetaan huomioon tuleva aika. Tulevan ajan huomioon ottaminen edellyttää kuitenkin, että työntekijä on eläketapahtumaa edeltävän 360 päivän ajalta ansainnut tässä laissa tarkoitetuissa lyhytpalveluksissa

yhteensä vähintään valtion eläkelain 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun määrän kaksitoistakertaisena. Tulevan ajan eläkepalkkana pidetään mainittujen 360 päivän ajalta tämän pykälän mukaan eläkkeeseen oikeuttavista palvelussuhteista saatuja työansioita, joista on vähennetty valtion eläkelain 7 a §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla edunsaajan eläkemaksu, jaettuna 12:lla.

Jos eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan tuleva aika tai aika, jolta edunsaaja on saanut täysitehoista eläkettä, eläkkeen määrä on kuitenkin 1/10 prosenttia eläkeajaksi luettavaa kuukautta kohti, kun tuleva aika koskee tai eläkettä on saatu 50 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta. Eläkkeen määrä on 1/15 prosenttia eläkeajaksi luettavaa kuukautta kohti, kun tuleva aika koskee tai eläkettä on saatu 60 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta.

4 §

Toimeenpano

Tämän lain mukaisen eläketurvan toimeenpanosta huolehtii valtiokonttori. Eläkkeen maksamisesta, keskeyttämisestä, lakkauttamisesta ja muusta hoidosta sekä muutoksenhausta, oikaisemisesta, uudelleen käsittelystä

ja vastaavista menettelyistä on voimassa soveltuvin osin se, mitä valtion eläkelaiissa säädetään eläkkeistä ja eläkeasiain hallinnosta. Eläkemaksun perimisestä valtion eläkerahastoon säädetään valtion eläkerahastosta annetussa laissa (1372/1989).

5 §

Viittaussäännös

Mitä muualla säädetään valtion eläkelain mukaisesta eläkkeestä tai valtion perhe-eläkelain mukaisesta perhe-eläkkeestä, koskee soveltuvin osin myös tämän lain mukaista eläkettä.

6 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1998.

Lakia sovelletaan lyhytpalvelukseen, joka on alkanut lain voimaantulon jälkeen. Jos lyhytpalvelus on alkanut ennen lain voimaantuloa, mutta siihen ei valtion eläkelain 2 §:n 1 momentin 4 kohdan perusteella sovelleta mainittua lakia, sovelletaan palvelukseen tätä lakia sen voimaantulosta lukien.

2.

Laki

valtion eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/1966) 2 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1671/1995,
muutetaan 1 §:n 2 ja 4 momentti, 7 d § sekä 8 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 7 d § mainitussa laissa 1671/1995 sekä 8 §:n 1 momentti laissa 1528/1993, sekä
lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1528/1993 ja 1671/1995 sekä laeissa 851/1971, 215/1979, 902/1979 ja 1180/1996, siitä mainitulla lailla 1528/1993 kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti ja 8 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1528/1993 ja 1180/1996 sekä laissa 638/1994, siitä mainitulla lailla 1528/1993 kumotun 6 momentin tilalle uusi 6 momentti seuraavasti:

1 §

Mitä tässä laissa säädetään viroista, koskee myös toimia sekä tilapäisiä ja muita tehtäviä, joiden haltijat ovat virkasuhteessa valtioon. Samoin se koskee myös sellaista kirjallisen tai suullisen toimeksianto- tai konsulttisopimuksen tai vastaavan järjestelyn perusteella tehtävää työtä, jossa työpanoksen antaa ja rahallisen vastikkeen saa luonnollinen henkilö toimimatta yrittäjänä eikä toimintaa harjoiteta yhtiön tai muun yhteisön nimissä.

Palveluksen katsotaan jatkuvan yhdenjaksoisena, vaikka edunsaaja siirtyy palveluksesta toiseen, jos siirtyminen on tapahtunut välittömästi. Jos edunsaaja on kahdessa tai useammassa samanaikaisesti jatkuvassa virassa, työssä tai tehtävässä, joista ainakin yksi jatkuu vähintään kuukauden, ne yhdessä muodostavat palveluksen. Jos edunsaaja vähintään kuukauden jatkuvan palveluksen lisäksi toimii samanaikaisesti valtion toimikunnassa, neuvottelukunnassa, lautakunnassa tai muussa useasta henkilöjäsenestä koostuvassa elimessä, hänen toimintaansa pidetään kokonaisuudessaan yhtenä tässä laissa tarkoitettuna palveluksena. Jos palvelukseen kuuluvat eri tehtävät alkavat ja päättyvät eri aikaan, pidetään koko palveluksen alkamispäivänä ensimmäisen tehtävän alkamisaikaa ja päättymisenä viimeisen tehtävän päättymisaikaa.

5 §

Eläke aika lasketaan täysinä kuukausina. Laskettaessa eläkettä pyöristetään palveluksen täysien kuukausien yli menevä yli 14 päivän pituinen aika seuraavaksi täydeksi kuukaudeksi.

7 d §

Eläkepalkkaa laskettaessa työansio määräytyy maksuajankohdan mukaan samoin perustein kuin veron ennakkoa tai veroa pidätettäessä. Työansiona pidetään myös 1 §:n 2 ja 4 momentissa tarkoitetuista tehtävistä ja toimielimistä saatua palkkaa ja palkkiota. Työansiona ei kuitenkaan pidetä:

1) palveluksen päättyessä maksettavaa lomakorvausta;

2) jäljempänä 15 §:n 1 momentin viimeisessä virkkeessä tarkoitettuja etuuksia, jotka kohdistuvat palveluksen päättymisen jälkeiseen aikaan; eikä

3) edunsaajalle suoritettua ulkomaanedustuksen virkamiesten palkkauksesta annetun lain (346/88) 2 §:ssä mainittua paikalliskorotusta ja lain 3 §:ssä mainittuja korvauksia sekä ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella maksettavista korvauksista annetussa asetuksessa (652/93) mainittuja paikalliskorotusta ja korvauksia.

8 §

Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että edunsaajalla on eläkeaikaa vähintään yksi kuukausi, että hän on saavuttanut eläkeiän ja että palvelus on päättynyt. Jos edunsaaja jatkaa toimintaansa joissakin palvelukseen kuuluvissa 1 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tehtävissä vielä muiden palveluksen osien päättyessä, palveluksen katsotaan tätä momenttia sovellettaessa päättyneen kokonaan silloin, kun se tehtävä päättyy, josta saatu työansio kuukautta kohden laskettuna on suurin.

Jos edunsaaja on saanut 5 momentissa

mainittujen säännösten tai määräysten perusteella varhennetun vanhuuseläkkeen, joka on karttunut 31 päivään joulukuuta 1994 saakka 11/60 prosenttia eläkeajaksi luetulta kuukaudelta, tämän eläkkeen saamisen eläkeikää pidetään myös hänen tämän lain mukaisena eläkeikänään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

Lakia sovelletaan palveluksiin ja tehtäviin lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta.

Lain 5 §:n 2 momenttia sovelletaan eläkkeeseen, jonka perusteena oleva eläketapahuma on sattunut lain voimaantulon jälkeen.

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Jouko Skinnari

2.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/1966) 2 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1671/1995,
muutetaan 1 §:n 2 ja 4 momentti, 7 d § sekä 8 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 7 d § mainitussa laissa 1671/1995 sekä 8 §:n 1 momentti laissa 1528/1993, sekä
lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1528/1993 ja 1671/1995 sekä laeissa 851/1971, 215/1979, 902/1979 ja 1180/1996, siitä mainitulla lailla 1528/1993 kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti ja 8 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1528/1993 ja 1180/1996 sekä laissa 638/1994, siitä mainitulla lailla 1528/1993 kumotun 6 momentin tilalle uusi 6 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

Mitä tässä laissa säädetään viroista, koskee myös toimia sekä tilapäisiä ja muita tehtäviä, joiden haltijat ovat virkasuhteessa valtioon.

Mitä tässä laissa säädetään viroista, koskee myös toimia sekä tilapäisiä ja muita tehtäviä, joiden haltijat ovat virkasuhteessa valtioon. *Samoin se koskee myös sellaista kirjallisen tai suullisen toimeksianto- tai konsulttisopimuksen tai vastaavan järjestelyn perusteella tehtävää työtä, jossa työpanoksen antaa ja rahallisen vastikkeen saa luonnollinen henkilö toimimatta yrittäjänä eikä toimintaa harjoiteta yhtiön tai muun yhteisön nimissä.*

Palveluksen katsotaan jatkuvan yhdenjaksoisena, vaikka edunsaaja siirtyy palveluksesta toiseen, jos siirtyminen on tapahtunut välittömästi. Jos edunsaaja on samanaikaisesti kahdessa tai useammassa palveluksessa, hänellä on oikeus eläkkeeseen niistä erikseen.

Palveluksen katsotaan jatkuvan yhdenjaksoisena, vaikka edunsaaja siirtyy palveluksesta toiseen, jos siirtyminen on tapahtunut välittömästi. Jos edunsaaja on *kahdessa tai useammassa samanaikaisesti jatkuvassa virassa, työssä tai tehtävässä, joista ainakin yksi jatkuu vähintään kuukauden, ne yhdessä muodostavat palveluksen. Jos edunsaaja vähintään kuukauden jatkuvan palveluksen lisäksi toimii samanaikaisesti valtion toimikunnassa, neuvottelukunnassa, lautakunnassa tai muussa useasta henkilöjäsenestä koos-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tuvassa elimessä, hänen toimintaansa pidetään kokonaisuudessaan yhtenä tässä laissa tarkoitettuna palveluksena. Jos palvelukseen kuuluvat eri tehtävät alkavat ja päättyvät eri aikaan, pidetään koko palveluksen alkamispäivänä ensimmäisen tehtävän alkamisaikaa ja päättymisenä viimeisen tehtävän päättymisaikaa.

2 §

Tätä lakia sovellettaessa katsotaan palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisesti vähintään yhden kuukauden myös silloin, kun edunsaaja on ollut vähintään kahtena peräkkäisenä kalenterikuukautena alle kuukauden jatkuneissa palveluksissa edellyttäen, että työansio kunakin kalenterikuukautena nousee ainakin 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun markkamäärään ja edunsaaja on ollut työssä vähintään 20 tuntia kalenterikuukaudessa.

2 §

(3 mom. kumotaan)

5 §

Eläke aika lasketaan täysinä kuukausina. Laskettaessa eläkettä pyöristetään palveluksen täysien kuukausien yli menevä yli 14 päivän pituinen aika seuraavaksi täydeksi kuukaudeksi.

7 d §

Eläkepalkkaa laskettaessa työansio määräytyy maksuajankohdan mukaan samoin perustein kuin veron ennakkoa tai veroa pidätettäessä. Työansiona ei kuitenkaan pidetä:

- 1) palveluksen päättyessä maksettavaa lomakorvausta;
- 2) jäljempänä 15 §:n 1 momentin viimeisessä virkkeessä tarkoitettuja etuuksia, jotka kohdistuvat palveluksen päättymisen jälkeiseen aikaan;
- 3) edunsaajalle suoritettua ulkomaanedustuksen virkamiesten palkkauksesta annetun lain (346/88) 2 §:ssä mainittua paikalliskorotusta ja lain 3 §:ssä mainittuja korvauksia sekä ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella maksettavista korvauksista annetussa asetuksessa (652/93) mainittuja paikalliskorotusta ja korvauksia; eikä
- 4) palkkioita komiteoissa tai toimikunnissa

7 d §

Eläkepalkkaa laskettaessa työansio määräytyy maksuajankohdan mukaan samoin perustein kuin veron ennakkoa tai veroa pidätettäessä. Työansiona pidetään myös 1 §:n 2 ja 4 momentissa tarkoitetuista tehtävistä ja toimielimistä saatua palkkaa ja palkkiota. Työansiona ei kuitenkaan pidetä:

- 1) palveluksen päättyessä maksettavaa lomakorvausta;
- 2) jäljempänä 15 §:n 1 momentin viimeisessä virkkeessä tarkoitettuja etuuksia, jotka kohdistuvat palveluksen päättymisen jälkeiseen aikaan; eikä
- 3) edunsaajalle suoritettua ulkomaanedustuksen virkamiesten palkkauksesta annetun lain (346/88) 2 §:ssä mainittua paikalliskorotusta ja lain 3 §:ssä mainittuja korvauksia sekä ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella maksettavista korvauksista annetussa asetuk-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tehdystä työstä taikka muista tehtävistä, joita ei ole pidettävä palvelukseen kuuluvina.

sessä (652/93) mainittuja paikalliskorotusta ja korvauksia.

8 §

Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että edunsaajalla on eläkeaikaa vähintään yksi kuukausi, että hän on saavuttanut eläkeiän ja että palvelus on päättynyt.

8 §

Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että edunsaajalla on eläkeaikaa vähintään yksi kuukausi, että hän on saavuttanut eläkeiän ja että palvelus on päättynyt. Jos edunsaaja jatkaa toimintaansa joissakin palvelukseen kuuluvissa 1 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tehtävissä vielä muiden palveluksen osien päättyessä, palveluksen katsotaan tätä momenttia sovellettaessa päättyneen kokonaan silloin, kun se tehtävä päättyy, josta saatu työansio kuukautta kohden laskettuna on suurin.

Jos edunsaaja on saanut 5 momentissa mainittujen säännösten tai määräysten perusteella varhennetun vanhuuseläkkeen, joka on kertynyt 31 päivään joulukuuta 1994 saakka 11/60 prosenttia eläkeajaksi luetulta kuukaudelta, tämän eläkkeen saamisen eläkeikää pidetään myös hänen tämän lain mukaisena eläkeikänään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1998.

Lakia sovelletaan palveluksiin ja tehtäviin lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta.

Lain 5 §:n 2 momenttia sovelletaan eläkkeeseen, jonka perusteena oleva eläketapah- tuma on sattunut lain voimaantulon jälkeen.

HE 229/1997 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eläkettä karttuisi myös niistä kirkollisista virka- tai työsuhteista, jotka eivät ole yhdenjaksoisesti jatkuneet vähintään kuukautta tai joissa ansiot eivät yllä vähimmäisrajamäärään. Samalla ehdotetaan, että eläkettä karttuisi myös vajailta kuukaussilta. Eläke määränään samalla tavalla sekä alle että yli kuukauden

jatkuneista palvelussuhteista palvelussuhteen päivinä laskettavan keston ja eläkepalkan perusteella. Ehdotetut muutokset vastaavat pääosin yksityisen alan sekä kuntien ja valtion työeläkejärjestelmään ehdotettuja muutoksia.

Lainmuutokset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/1966) piiriin kuuluvien oikeus eläkkeeseen määräytyy soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteissa valtioon olevien henkilöiden eläkeoikeus. Valtion eläkelain (280/1966) voimassa olevien säännösten mukaan eläkettä karttuu palvelussuhteista, jotka ovat jatkuneet yhdenjaksoisesti vähintään kuukauden ajan. Eläkettä kartuttavalta palvelussuhteelta edellytetään lisäksi, että siitä tuleva ansio kuukaudessa täyttää tietyn rajamäärän. Rajamäärä tarkistetaan vuosittain TEL-indeksillä. Vuonna 1998 se on 1156,69 markkaa kuukaudessa.

Alle kuukauden palvelussuhteet kartuttavat eläkettä, jos henkilö on alle kuukauden pituisissa palvelussuhteissa vähintään kahtena peräkkäisenä kalenterikuukautena vähintään 20 tuntia kuukaudessa ja ansio molempina kuukausina ylittää edellä mainitun rajamää-

rän (niin sanottu ketjupalvelussuhde).

Eläkkeeseen oikeuttavaa palvelusaikaa laskettaessa kalenterikuukauteen katsotaan sisältyvän 30 päivää. Eläkkeen karttuma lasketaan täysinä kuukausina. Vajana kuukautta ei oteta huomioon.

2. Ehdotetut muutokset

Syksyllä 1996 työmarkkinaosapuolet sopivat yksityisten alojen alle kuukauden kestävien työsuhteiden vakuuttamisesta vuoden 1998 alusta lukien.

Yksityisen sektorin asiaa valmistellut työryhmä jätti muistionsa 27 päivänä toukokuuta 1997. Muistiossa ehdotetaan että yksityisen puolen alle kuukauden pituiset ja alle ansiorajamäärän jäävät työsuhteet vakuutetaan Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassassa, jonka nimi samalla muutetaan.

Julkisella sektorilla kuntien eläkevakuutus ja valtiovarainministeriö ovat laatineet omat lainmuutosehdotuksensa edellä tarkoitettujen

palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä.

Valtio on päättänyt eläketurvan järjestämiseen ehdottamalla erillisen lain säätämistä kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä sekä muuttamalla eräiltä osin valtion eläkelakia.

Valtion osalta kaikkia ehdotettuja muutoksia ei voida sellaisenaan soveltaa evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain alaisiin palveluksiin. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista kirkon osalta toteuttaa vastaavat muutokset sisällyttämällä säännökset alle kuukauden pituisten ja alle ansiorajamäärän jääneiden palvelusten eläketurvan järjestämisestä evankelis-luterilaisen kirkon omaan eläkelakiin.

3. Esityksen vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla päästään asiallisesti samaan lopputulokseen kuin yksityisen sektorin, valtion ja kunnan vastaavilla lainmuutos ehdonnuksilla.

Muutoksilla ei ole vaikutusta työnantajien suorittaman eläkemaksun perusteeseen, sillä työnantajat suorittavat eläkemaksua jo nyt alle kuukauden ja alle rajamäärän jäävistä palvelussuhteista.

Kirkon eläketurvan piiriin tulevien alle kuukauden pituisten palvelussuhteiden vuo-

sittainen palkkasumma on arviolta 5 miljoonaa markkaa. Työnantajien eläkemaksut ovat tästä summasta 1 350 000 markkaa vuodessa. Ehdotetut muutokset eivät aiheuta muutoksia eläkemaksujen maksutapaan.

Kirkon keskusrahaston eläkemenoit lisäantävät tulevaisuudessa hieman. Kirkon keskusrahaston työmäärä ja atk-kustannukset lisääntyvät samoin jonkin verran.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu kirkkohallituksessa ja opetusministeriössä. Muutos ehdonnuksista on kuultu Akava-JS ry:tä, Kunta-alan Unioni ry:tä ja Seurakuntien Viran- ja Toimenhaltijain Liitto SVTL ry:tä. Asiaa valmisteltaessa on oltu yhteydessä valtiovarainministeriön.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitys kirkon eläkelain muuttamisesta perustuu siihen, että julkisella sektorilla on tehty esitykset kuukautta lyhyempien ja alle rajamäärän jäävien palvelussuhteiden eläkeoikeuden järjestämisestä. Valtion osalta on asiasta annettu eduskunnalle hallituksen esitys valtion lyhyiden palvelussuhteiden eläketurvaa koskevaiksi lainsäädännöksi (HE 219/1997 vp).

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälän aikaisemmin kumotun 2 momentin tilalle ehdotetaan säännöstä, jolla suljetaan pois kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä ammentavaksi ehdotetun lain soveltaminen kirkon eläkelain piiriin kuuluvien henkilöiden palvelussuhteisiin. Mainittua lakia vastaavat tarpeelliset säännökset ehdotetaan otettavaksi kirkon omaan eläkelakiin.

1 a §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 1 a §. Pykälän 1 momentissa säädettisiin, että evankelis-luterilaisen kirkon eläkelakia sovelletaan myös niihin virka- ja työsuhteisiin, jotka palvelusajan lyhyiden tai kuukausiansioiden vähäisyyden vuoksi ovat aikaisemmin jääneet eläketurvan ulkopuolelle. Näin ollen sellaisetkin palvelussuhteet, jotka

eivät ole yhdenjaksoisesti jatkuneet vähintään kuukauden pituista aikaa tai joista saatu ansio on jäänyt alle valtion eläkelain (280/1966) 2 §:n 1 momenttiin 4 kohdassa mainitun ansiorajamäärän, tulevat lain soveltamisen piiriin.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että 1 momentissa mainittuihin palvelussuhteisiin voidaan liittää tuleva aika ainoastaan poikkeustapauksissa. Sen mukaan tuleva aika voitaisiin liittää näihin palvelussuhteisiin vain siinä tapauksessa, ettei henkilöllä ole oikeutta tulevaan aikaan minkään muun virka- tai työsuhteen tai yrittäjätoiminnan perusteella. Tällöinkin tulevan ajan laskeminen eläkeajaksi edellyttäisi, että henkilöllä on eläketapahtumaa edeltävän vuoden ajalta ansioita yhteensä vähintään valtion eläkelain 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa mai-

niitä rajamäärä kaksitoistakertaisena eli vuonna 1998 13 880,28 markkaa (TEL-indeksi 1825). Tulevan ajan eläkepalkkana pidettäisiin tällöin 360 päivän aikana saanja ansioita jaettuna 12:lla. Ansioista vähennettäisiin kuitenkin eläkemaksu. Säännös on sama kuin valtion lyhyistä palvelussuhteista ehdotetussa laissa.

3 §. Pykälään 2 momentin viittaus lain 1 §:ään ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi toiseksi virkkeeksi valtion eläkelain nykyinen 1 §:n 4 momentin säännös, jonka mukaan edunsaajan ollessa samanaikaisesti kahdessa tai useammassa palveluksessa hänellä on oikeus eläkkeeseen niistä erikseen. Valtion eläkeläisiä ehdotetaan 1 päivästä tammikuuta 1998 lukien muutettavaksi siten, ettei rinnakkaisista palveluksista enää lasketa eläkettä erikseen ja tämä säännös poistettaisiin valtion eläkelaista. Säännöksen lisääminen kirkon eläkeläisiin vaikuttaisi siten, että kirkon nykyinen eläkkeenlaskentajärjestelmä säilyy. Kirkkoa, eri seurakuntia, seurakuntayhtymiä ja -liittoja sekä kirkkohallituksen kanssa eläkesopimuksen tehneitä yhtymiä on perinteisesti pidetty itsenäisinä, erillisinä työnantajina. Myös eläkeoikeudellisesti niitä on aina käsitelty erillisinä työyhteisöinä.

Lisäksi ehdotetaan, että laissa selvyiden vuoksi ilmaistaisiin käytännössä noudatettu periaate, jonka mukaan eläkeoikeudellisesti yhdeksi työnantajaksi (seurakuntain yhtymäksi) katsotaan osittaisen yhteistalouden muodostavat seurakunnat.

5 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti. Siinä säädettäisiin, että eläkettä

seen oikeuttavaa palvelusaikaa ja eläkkeen määrää laskettaessa otetaan huomioon myös vajaa kuukausi. Näin menetettäisiin myös alle kuukauden pituisten palvelussuhteiden osalta. Kalenterikuukauteen katsotaan aina sisältyvän 30 päivää. Eläke karttuisi jokaiselta eläkkeeseen oikeuttavalta päivältä. Esimerkiksi 12 päivän palvelussuhde on 12/30 kuukautta. Muilta osin eläke määräytyisi edelleen tämän lain ja valtion eläkelain mukaisesti.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan samasta ajankohdasta kuin yksityisen sektorin, kuntien ja valtion vastaavat muutokset eli 1 päivänä tammikuuta 1998.

Alle kuukauden palveluksista karttuisi eläkettä, jos palvelus alkaa 1 päivänä tammikuuta 1998 tai sen jälkeen. Tätä aikaisempiin alle kuukauden jaksoihin sovellettaisiin valtion eläkelain 2 §:n 3 momentin ketjutusta koskevaa säännöstä, joka ehdotetaan kumottavaksi valtion eläkelain muutoksella 1 päivästä tammikuuta 1998 lukien.

Ansioltaan alle rajamäärän jäävät palvelukset alkaisivat kartuttaa eläkettä lainmuutoksen voimaantulosta lukien.

Yli kuukauden jatkuneissa palveluksissa eläkemäärä karttuisi täysien kuukausien yli menneiltä päiviltä, jos palvelus jatkuu 1 päivänä tammikuuta 1998 tai on alkanut sen jälkeen.

Edellä esitryn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/1966) 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1601/1992, sekä lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 564/1989 ja 1316/1995, sitä mainitulla lailla 1316/1995 kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti, lakiin uusi 1 a § sekä 5 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 337/1976, uusi 2 momentti seuraavasti:

1 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun henki-

lön ei kuitenkaan sovelleta kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvaa järjestämisestä annettua lakia (/1997).

1 a §

Tätä lakia sovelletaan myös niihin virkaja työsuhteisiin, jotka eivät ole yhdenjaksoisesti jatkuneet vähintään kuukautea tai joista saatu ansio ei täytä valtion eläkelain (280/1966) 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa mainittua vähimmäismäärää.

Tulevaa aikaa ei liitetä tämän pykälän mukaan eläkeajaksi luettaviin palvelussuhteisiin. Jos edunsaajalla ei kuitenkaan ole oikeutta valtion eläkelain 5 b §:n 2 momentissa tarkoitettuun täysitehoiseen eläkkeeseen minkään työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa mainitun säännöksen mukaisen virka- tai työsuhteen tai yrittäjätoiminnan perusteella, tämän lain mukaista eläkettä määrätessä otetaan huomioon tuleva aika. Tulevan ajan huomioon ottaminen edellyttää kuitenkin, että edunsaajan tämän pykälän mukaan eläkkeeseen oikeuttavista palvelussuhteista saamat ansiot ovat vähintään valtion eläkelain 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa mainittu markkamäärä kaksitoistakertaisena eläketapahtumaa edeltävän 360 päivän ajalta. Tulevan ajan eläkepalkkana pidetään sanottujen 360 päivän ajalta tämän pykälän mukaan eläkkeeseen oikeuttavista palvelussuhteista saatuja työansioita valtion eläkelain 7 a §:n mukaisesti vähennettynä ja jaettuna 12:lla.

3 §

Jos viranhaltija tai työntekijä on saman-

aikaisesti kahdessa tai useammassa saman työnantajan palveluksessa, katsotaan hänen eläkettä määrätessä olevan vain yhdessä palveluksessa. Samaksi työnantajaksi katsotaan myös osittaisessa yhteistaloudessa olevat seurakunnat. Jos edunsaaja on samanlaisesti kahden tai useamman työnantajan palveluksessa, hänellä on oikeus eläkkeeseen niistä erikseen.

5 §

Eläkkeen määrä lasketaan kuakin eläkkeeseen oikeuttavaa palvelusajan kuukautta kohti. Vajaa kuukaudesta eläke lasketaan kutakin eläkkeeseen oikeuttavaa päivää kohti kuukauden kolmasosina.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1997.

Lain 1 a §:ää sovelletaan kuukautta lyhyempään palvelukseen, joka on alkanut lain voimaantulon jälkeen. Jos palvelus on alkanut ennen lain voimaantuloa, mutta siitä saatu ansio on vähemmän kuin valtion eläkelain 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetty markkamäärä, sovelletaan palvelukseen tätä lakia sen voimaantulosta lukien. Lain 5 §:n 2 momenttia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1998 tai sen jälkeen alkaneeseen palvelukseen. Lainkohtaa sovelletaan lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta myös ennen lain voimaantuloa alkaneeseen palvelukseen, joka jatkuu lain voimaan tullessa.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Opetusministeri Olli-Pekka Hattonen

Laki

evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/1966) 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1601/1992, sekä lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 564/1989 ja 1316/1995, siitä mainitulla lailla 1316/1995 kumoutun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti, lakiin uusi 1 a § sekä 5 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 337/1976, uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun henkilöön ei kuitenkaan sovelleta kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläkeruuvan järjestämisestä annettua lakia (/1997).

1 a §

Tätä lakia sovelletaan myös niihin virka- ja työsuhteisiin, jotka eivät ole yhdenjaksotesti jatkuneet vähintään kuukautta tai joista saatu ansio ei täytä valtion eläkelain (280/1966) 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa mainittua vähimmäismäärää.

Tulevaa aikaa ei liitetä tämän pykälän mukaan eläkejaksi luettaviin palvelussuhteisiin. Jos edunsaajalla ei kuitenkaan ole oikeutta valtion eläkelain 5 b §:n 2 momentissa tarkoitettuun täysitehoiseen eläkkeeseen minkään työntekijän eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa mainitun säännöksen mukaisen virka- tai työsuhteen tai yrittäjätoiminnan perusteella, tämän lain mukaisista eläkettä määrättäessä otetaan huomioon tuleva aika. Tulevan ajan huomioon ottaminen edellyttää kuitenkin, että edunsaajan tämän pykälän mukaan eläkkeeseen oikeutavista palvelussuhteista saamut ansiot ovat vähintään valtion eläkelain 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa mainittu markkumäärä kaksitoistakertaisena eläketapahtumaa edeltävän 360 päivän ajalta. Tulevan ajan eläkepalkkana pidetään sanottujen 360 päivän ajalta tämän pykälän mukaan eläkkeeseen oikeutavista palvelussuhteista saatuja työansioita valtion eläkelain 7 a §:n mukaisesti vähennettynä ja jaettuna 12:lla.

3 §

Jos 1 §:ssä tarkoitettu viranhaltija tai työntekijä on samanaikaisesti kahdessa tai useammassa saman työnantajan palveluksessa, katsotaan hänen eläkettä määrättäessä olevan vain yhdessä palveluksessa.

Jos viranhaltija tai työntekijä on samanaikaisesti kahdessa tai useammassa saman työnantajan palveluksessa, katsotaan hänen eläkettä määrättäessä olevan vain yhdessä palveluksessa. Samaksi työntekijäksi katsotaan myös osittaisessa yhteistaloudessa olevat seurakunnat. Jos edunsaaja on samanaikaisesti kahden tai useamman työnantajan palveluksessa, hänellä on oikeus eläkkeeseen niistä erikseen.

5 §

Eläkkeen määrä lasketaan kutakin eläkkeeseen oikeuttavaa palvelusajan kuukautta kohti. Vajaa kuukaudelta eläke lasketaan kutakin eläkkeeseen oikeuttavaa päivää kohti kuukauden kolmasikymmenesosina.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199.

Lain 1 a §:ää sovelletaan kuukautta lyhyempään palvelukseen, joka on alkanut lain voimaantulon jälkeen. Jos palvelus on alkanut ennen lain voimaantuloa, mutta siitä saatu ansio on vähemmän kuin valtion eläkelain 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetty markkamäärä, sovelletaan palvelukseen tätä lakia sen voimaantulosta lähtien. Lain 5 §:n 2 momenttia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1998 tai sen jälkeen alkaneeseen palvelukseen. Lainkohtaa sovelletaan lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta myös ennen lain voimaantuloa alkaneeseen palvelukseen, joka jatkuu lain voimaan tullessa.